

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-10-28

Vår referens

Caroline Möncke Almborg

Stadsjurist

caroline.monckealmborg@malmö.se

Remiss Justitiedepartementet - Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48) STK-2024-1104

Sammanfattning

Malmö stad har av Justitiedepartementet getts möjlighet att yttra sig över betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd (SOU 2024:48). I betänkandet föreslås en rad straffskärpningar som väntas leda till ett ökat samhällsskydd och en ökad trygghet för brottsoffer. Stadskontoret anser att de förslag som utredningen förordar är väl avvägda och ställer sig i huvudsak positiv till dessa. Stadskontoret vill dock framhålla vikten av att bibehålla ordningen med presumtion för villkorlig frigivning vid avtjänande av fängelsestraff i syfte att skapa förutsättningar för en god återanpassning av de intagna till samhällslivet och minska risken för återfall i brott.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Justitiedepartementet - Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48)
- Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48) del 1
- Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48) del 2
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 241028 Remiss Justitiedepartementet - Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48)
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 240927 § 287

- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Förslag till yttrande KSAU 241028 Remiss Justitiedepartementet - Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28

Kommunstyrelsen 2024-10-30

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Malmö stad har av Justitiedepartementet getts möjlighet att yttra sig över remissen Ett ändamålsenligt samhällsskydd (SOU 2024:48).

Ärendet har remitterats till Arbetsmarknads- och socialnämnden som har yttrat sig.

Den särskilda utredaren har av regeringen fått i uppdrag att överväga och föreslå olika lagförslag som ska leda till ett ökat samhällsskydd och en ökad trygghet för brottsoffer. Bland annat skulle utredaren föreslå ändringar av reglerna om villkorlig frigivning och skyddstillsyn.

Genom ett tilläggsdirektiv utvidgade regeringen uppdraget till att omfatta frågor om bland annat prøvotid och övervakning. Utredaren skulle även, oavsett ståndpunkt, lämna förslag om en ny, tidsobestämd påföljd, att villkorlig frigivning endast ska beviljas vid särskilda skäl efter avtjänande av tre fjärdedelar av strafftiden, att återfall i brott oftare ska beaktas i skärpande riktning vid straffval samt att kriminalisera rymning vid frihetsberövanden.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026, dock inte säkerhetstraffet som föreslås införas den 1 januari 2028.

Utredningens förslag

7 Skärpta reaktioner under skyddstillsyn samt utökad användning av skyddstillsyn och fängelse

Utredningen föreslår att det ska införas en ny bestämmelse i 28 kap. brottsbalken som ger domstolen bättre vägledning i bedömningen av om den dömde på ett allvarligt sätt har brutit mot vad som gäller för honom eller henne enligt domen på skyddstillsyn. På så sätt menar utredningen att det kommer att bli tydligare när det är fråga om så

allvarlig misskötsamhet att skyddstillsynen ska undanröjas och ersättas av en annan påföljd. Det ska också bli svårare för domstol att underlåta ett undanröjande när åklagaren väl har väckt en sådan talan. Utredningen föreslår vidare att det ska vara möjligt att i fler fall förena en skyddstillsyn med ett kortare fängelsestraff.

8 Vistelseförbud

Utredningens bedömning är att det finns behov av ytterligare möjligheter att besluta var en dömd person får vistas eller inte vistas och föreslår att en vistelseföreskrift enligt 26 kap. 16 § 7 brottsbalken ska få beslutas också för att tillgodose målsägandens behov av trygghet.

9 En ny tidsbestämd påföljd

Utredningen föreslår att en ny tidsbestämd påföljd – säkerhetsstraff – ska införas i brottsbalken och kunna utdömas när det föreligger en påtaglig risk för återfall i allvarlig brottslighet. Enligt förslaget ska säkerhetsstraff kunna aktualiseras i två typfall: återfallssituationen och flerbrottsfallet. I återfallssituationen ska den dömda ha dömts till ett fängelsestraff om minst fyra år för brott mot liv, hälsa, frihet eller frid och därefter återfalla i minst lika allvarlig brottslighet av samma typ. I flerbrottsfallet ska den dömda i stället vid ett och samma tillfälle dömas för flerfaldig brottslighet, så kallad seriebrottslighet, som sammantaget är synnerligen allvarlig. Det kan vara serievåldtäktsmän eller gärningspersoner som begår mycket allvarliga våldsbrott mot en partner eller ett barn. I flerbrottsfallet ska krävas att straffvärdet motsvarar omkring sex års fängelse.

Utredningen framhåller att frågan om att återinföra en tidsbestämd frihetsberövande påföljd inrymmer mycket svåra etiska och rättsstatliga avvägningar och ställningstaganden som ytterst handlar om att finna en godtagbar avvägning mellan å ena sidan det legitima kravet på skydd mot framtida allvarliga gärningar från gärningspersonens sida och å andra sidan att samhällets ingripande så långt som möjligt ska stå i proportion till den begångna gärningen, det vill säga svara mot brottslighetens allvar.

Säkerhetsstraff ska inte få dömas ut för brott som någon begått innan 18 års ålder, men brott som begåtts före 18 års ålder ska kunna beaktas om gärningspersonen återfaller i brottslighet som kan föranleda säkerhetsstraff.

Efter en tid i fängelse motsvarande det tidsbestämda straff som annars skulle ha dömts ut, kan den dömda ansöka hos domstol om villkorad utslussning. Risker för återfall beaktas då. Villkorad utslussning ska normalt pågå i 10-18 år, men tiden kan förlängas för att få till stånd en tillräckligt lång utslussningstid.

10 Villkorlig frigivning och prøvotid

Idag ska den dömde frigges villkorligt när två tredjedelar av straffet, dock minst 30 dagar, har avtjänats, om det inte finns särskilda skäl mot det. Den sista tredjedelen av strafftiden avtjänas alltså utanför anstalt, under stöd- och kontrollåtgärder.

Utredningen redovisar ett ytterligare alternativt förslag, som utredarna inte förordar men som de menar är mer träffsäkert, lämpligt och kostnadseffektivt än det förslag som de är ålagda att lämna och detta ingår således i lagförslaget. Enligt detta ska merparten av de dömda alltjämt villkorligt frigges efter att två tredjedelar, men minst 30 dagar av strafftiden har avtjänats. Domstolen ska i vissa kvalificerade fall kunna besluta om en annan kvotdel (3/4) i brottmålsdomen.

Ytterligare skärpningar som utredningen föreslår även att den så kallade minimitiden om minst 30 dagars avtjänade ska tas bort. För att motverka alltför korta avtjänandetider bör dock allmänna fängelseminimum höjas från 14 dagar till 30 dagar i samband med en sådan ändring. Möjligheten att använda bötesstraff bör ökas i viss mån för att i några fall kunna ersätta fängelsestraff som understiger 30 dagar i det nuvarande systemet.

Utredningen bedömer att systemet med villkorlig frigivning för med sig så många fördelar att det bör omfatta alla som döms till tidsbestämda fängelsestraff.

Utredningen föreslår också att prøvotiden alltid ska vara minst två år, i stället för nuvarande ett år, i de fall den inte korresponderar med den återstående strafftiden.

Det ska också föreligga en presumtion för övervakning av den som är villkorligt frigiven.

En skärpande åtgärd som utredarna förordar och bedömer är träffsäker är att det inte längre ska ske någon villkorlig frigivning efter det att övervakningsnämnd eller domstol förverkat hela eller delar av ett reststraff på grund av misskötsamhet eller vid återfall i brott.

11 Återfall i brott - En skärpt återfallsreglering

Regeln om återfallsskärpning i 29 kap. 4 § brottsbalken föreslås bland annat få en ny lagteknisk struktur i syfte att underlätta för rättstillämparen och därmed öka användandet av bestämmelsen i de fall det bedöms påkallat. Det föreslås även att fler brott ska kunna påverka påföljden vid återfall i brott och föreslår därmed en skärpning.

14 Avtjänande av fängelsestraff med elektronisk övervakning

Det föreslås att det längsta fängelsestraff som kan avtjänas genom elektronisk kontroll i den dömdes bostad (med så kallad fotboja) ökas från sex till nio månader. Detta då lagstiftningen har gått mot längre strafftider, vilket minskat användningen av påföljden.

Vidare föreslås ett nytt alternativ till verkställighet av fängelsestraff i anstalt – elektronisk övervakning i ett kontrollerat boende. Kriminalvården ska, om vissa lämplighetskriterier är uppfyllda, vid strafftider om högst ett år och sex månader, kunna besluta att den dömda ska avtjäna sitt fängelsestraff genom en sådan verkställighet. Den dömda ska bara kunna lämna boendet vid särskilt angivna tider och ändamål, vilket ska kontrolleras med elektroniska hjälpmedel. Boendet ska drivas av Kriminalvården, som bland annat ska ålägga den dömda villkor (såsom deltagande i behandling). Den dömda ska delta i förvärvsarbete, utbildning eller annan sysselsättning minst 20 timmar i veckan. Vid misskötsamhet ska den dömda tas in på fängelseanstalt.

16 Konsekvenser

Vissa av de förslag som lämnas kommer att innebära att strafftiderna ökar. Det gäller främst förslagen om skärpta reaktioner under skyddstillsyn, säkerhetsstraff, att ny villkorlig frigivning inte ska beviljas från den del som förklarats förverkad vid misskötsamhet eller återfall i brott samt ändringarna i 29 kap. 4 § brottsbalken. Förslagen till skärpningar är inte begränsade till någon enskild brottstyp utan kommer i stället att slå brett och träffa alla som döms till fängelsestraff samt de som får sin skyddstillsyn undanröjd. Detta innebär ökade kostnader främst för Kriminalvården, men som konstaterats i ett antal tidigare utredningar är det förenat med stora svårigheter att beräkna hur stora dessa kommer att bli.

Utredningen bedömer att i viss mån berörs också kommuner och regioner samt hälso- och sjukvården som i samverkan med frivården kommer att behöva ge insatser till fler dömda. Detta är en följd främst av förslaget att alla som döms till fängelse på viss tid ska omfattas av systemet med villkorlig frigivning. Samtidigt kommer dessa dömda att få stöd av frivården och därmed kan belastningen på till exempel socialtjänsten minska med anledning av förslaget. Några ekonomiska konsekvenser bedöms därför inte uppkomma för dessa aktörer med anledning av våra förslag.

Förslagen bedöms i viss mån bidra till jämställd hälsa och till att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Utredningen bedömer att förslagen om en presumtion för övervakning samt förlängd övervakning, liksom möjligheten att meddela vistelseföreskrift i syfte att skydda målsäganden kan leda till att i viss mån bidra till att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. På så sätt kan förslagen också inverka positivt på jämställdheten.

Förslagen bedöms inte på något beaktansvärt sätt påverka barn men däremot vara i överensstämmelse med barnets bästa.

Några av de förslag som utredningen belyser men inte ställer sig bakom

8 Föreskrift om förbud att kontakta brottsoffret

Utredningen förordar inte att förslaget genomförs eftersom det inte är möjligt att på ett tillräckligt effektivt sätt kontrollera en föreskrift om förbud att kontakta brottsoffret.

I stället bör kontaktförbud eller vistelseföreskrift med elektronisk övervakning användas om målsäganden behöver sådant skydd.

15 Kriminalisering av rymningar

Effekterna av en kriminalisering bedöms vara ringa eftersom de som avtjänar långa straff förmodligen inte bryr sig om ytterligare påföljd. Även om det finns vissa skäl som talar för en kriminalisering av rymningar och avvikelser anser utredningen inte att de är tillräckligt starka för att i det nuvarande systemet motivera en sådan.

Om den villkorliga frigivningen avskaffas framstår dock skälen för en kriminalisering av rymning från särskilt kriminalvårdsanstalt som mer övertygande.

21 Villkorlig frigivning endast vid särskilda skäl och efter tre fjärdedelar

Utredningen har fått i uppdrag att lämna ett förslag som innebär att villkorlig frigivning endast beviljas om det finns särskilda skäl, och i så fall som tidigast efter att tre fjärdedelar av strafftiden har avtjänats. Utredningen ställer sig inte bakom förslaget. Skälen till det är att det skulle medföra allvarliga konsekvenser för lagöverträdare under 18 år, vilket beskrivs närmare i avsnitt 24, samt för att det skulle medföra högre kostnader.

Av avsnitt 24 framhåller utredningen att det finns vidare en uppenbar risk för att barn och unga som döms till frihetsberövande påföljder drabbas särskilt hårt av ändrade regler om villkorlig frigivning. Barnrättskommittén har i sin rapport från den 7 mars 2023 uttalat att man ser med oro över de steg som för närvarande tas i Sverige för att bland annat sänka straffmyndighetsåldern, barns ökande inblandning i organiserad brottslighet, isoleringen av intagna barn och de nyligen antagna lagändringarna för att införa strängare straff och integritetskränkande åtgärder av brottsbekämpande myndigheter. Kommittén har rekommenderat Sverige att aktivt främja användandet av

andra åtgärder än frihetsberövande, till exempel skyddstillsyn, samt säkerställa att frihetsberövande endast används som sista utväg, och under kortast möjliga tid.

I betänkandet En översyn av regleringen av om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44) har föreslagits att slutna ungdomsvård ska utmönstras ur systemet och att barn och unga i stället ska dömas till fängelse, bland annat för att den villkorliga frigivningen möjliggör kontroll i strukturerad form. Sett ur ett barnrättsligt perspektiv kan därför en minskad möjlighet till villkorlig frigivning få särskilt allvarliga konsekvenser.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har i huvudsak lämnat följande synpunkter

En ny tidsbestämd påföljd, säkerhetsstraff

Förslaget om säkerhetsstraff innebär ett ingripande straff. Samtidigt rör det upprepad särskilt allvarlig brottslighet och kommer med utredningens förslag att tillämpas mycket restriktivt. Syftet med förslaget är att förbättra samhällsskyddet och att skydda brottsoffer och potentiella brottsoffer. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att förslaget framstår som väl avvägt utifrån syftet.

Villkorlig frigivning och prøvotid

Utredningen lyfter fram att antalet återfall i brott har minskat i Sverige över tid, att risken för återfall är störst direkt efter frigivningen och börjar avta efter ett år ungefär samt att de som avtjänar hela sin strafftid i fängelse och sen frigives utan kontroll eller övervakning löper en större risk att återfalla i brott. För att hålla frekvensen av återfall i brott nere, finns därför goda skäl att inte begränsa rätten till villkorlig frigivning. Eftersom majoriteten av de som döms till ett fängelsestraff befinner sig i en utsatt situation redan innan de tas in i anstalt, kan en frigivning innebära en återgång till svåra levnadsförhållanden. Vidare har dömda personer ofta ett omfattande behov av vård och stöd. Det kan gälla att få hjälp med att skaffa sig bostad eller arbete eller att få missbruksbehandling. Kriminalvården bedriver ett omfattande behandlingsarbete, exempelvis mot missbruk, och samarbetar under den villkorliga frigivningen med bland annat socialtjänsten, för att skapa en god frigivningssituation.

En minskad rätt till villkorlig frigivning leder till att fler personer frigives utan att ha förberetts på ett liv utanför anstalt. En person som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt ska enligt socialtjänstlagen (2001:453) bistås av socialtjänsten. Med en minskad rätt till villkorlig frigivning, kommer fler frigivna att

behöva mer omfattande stöd från socialtjänsten. Belastningen på socialtjänsten skulle därmed öka, liksom kommunernas kostnader.

Det finns vidare en risk för att barn och unga som döms till frihetsberövande påföljder drabbas särskilt hårt av långa inlåsningsstider med minskad rätt till villkorlig frigivning. Även barn med en förälder i fängelse påverkas av fängelsevistelsen och risken är därför även dessa barn drabbas negativt av en minskad rätt till villkorlig frigivning.

Återfallsfrekvensen är högst bland de korttidsdömda. Utredningens förslag om att även de med kortast fängelsestraff ska omfattas av regelverket om villkorlig frigivning är därför positivt. Med det stöd och den kontroll som en villkorlig frigivning med övervakning medför, ökar då möjligheterna till ett återfallsförebyggande arbete.

Förslagen att prøvotiden efter fängelsestraff förlängs till minst två år samt att övervakning som huvudregel ska ske under prøvotiden, är positiva. Det då det säkerställer att den dömda kan få återfallsförebyggande åtgärder under tillräckligt lång tid. Tillsammans med kontrollen från övervakningen, kan det bidra till minskad risk för återfall i brott. Förslagen kan inverka positivt på jämställdheten, då de i viss mån kan bidra till att mäns våld mot kvinnor upphör.

Alternativa avtjänandeformer

Den allvarliga situationen med överbeläggning på landets anstalter medför negativa konsekvenser för de intagna och för kriminalvårdens personal och påverkar det återfallsförebyggande arbetet. Därför delar arbetsmarknads- och socialnämnden bedömningen att behovet av att kunna använda alternativa avtjänandeformer är stort. Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till att straffgränsen för avtjänande med elektronisk kontroll i den dömdes bostad höjs från sex till nio månader. Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig även positiv till utredningens förslag om införandet av straffet elektronisk övervakning i ett kontrollerat boende. Att den dömda under ett sådant straff ska förvärvsarbeta, delta i utbildning eller annan liknande sysselsättning, bör förbättra dennes möjligheter till självförsörjning efter verkställt straff jämfört med om straffet i stället hade avtjänats på anstalt. Det kan minska den enskildes behov av bistånd från socialtjänsten efter avtjänat straff. Därtill är kostnaderna för en sådan straffverkställighet långt mindre än ett i fängelse.

Övriga frågor

Förslaget om en möjlighet att besluta om vistelseföreskrifter för att skydda målsäganden vid skyddstillsyn och prøvotid vid villkorlig frigivning är positivt. Förslaget kan inverka positivt på jämställdheten, då det kan bidra till att mäns våld mot kvinnor minskar.

Stadskontorets synpunkter

Stadskontoret ställer sig i huvudsak positivt till de lagförslag som utredningen förordar.

Avsnitt 7 Skärpta reaktioner under skyddstillsyn samt utökad användning av skyddstillsyn och fängelse

Stadskontoret ser positivt på förslaget att införa en ny bestämmelse i 28 kap. brottsbalken som ger domstolen bättre vägledning i bedömningen av om den dömde på ett allvarligt sätt har brutit mot vad som gäller för honom eller henne enligt domen på skyddstillsyn. Stadskontoret instämmer i utredningens bedömning att det för att behålla tilltron till skyddstillsynen som påföljdssystem är viktigt att allvarlig misskötsamhet ska mötas av tydliga konsekvenser som vid en helhetsbedömning kan innebära att skyddstillsynen ska undanröjas och ersättas av en annan påföljd.

8.7- 8.8 Vistelseförbud och vistelseföreskrifter

Utredningen föreslår att det i nuvarande systemet med vistelseföreskrifter införs en möjlighet att besluta om en ny brottspåföljd som ger anvisningar om var den dömde ska få vistas eller ej för att skydda målsäganden. En behovsprövning ska göras inför beslut om vistelseföreskrifter under skyddstillsyn eller under prövotid efter villkorlig frigivning. Stadskontoret ser positivt på införandet av vistelseföreskrifter och vill också framhålla att den individuella bedömning som görs i varje enskilt ärende är rimlig för att inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med skyddet.

8.9 Föreskrift om förbud att kontakta brottsoffret

Utredningen bedömer att det vore olämpligt att införa en möjlighet att besluta om en föreskrift som innebär att ett förbud för gärningspersonen att kontakta brottsoffret. I stället bör kontaktförbud eller vistelseföreskrift med elektronisk övervakning användas om målsäganden behöver sådant skydd. Stadskontoret instämmer i de överväganden som utredningen gjort, i synnerhet mot bakgrund av att efterlevnaden av ett kontaktförbud skulle vara svår att kontrollera.

9 Förslag till en ny tidsbestämd frihetsberövande påföljd

Stadskontoret anser att utredningens förslag om en ny tidsbestämd påföljd som ska kunna utdömas vid återfall i allvarlig brottslighet eller seriebrottslighet som sammantaget är synnerligen allvarlig, är väl avvägd. Utredningen har kommit fram till att säkerhetsstraff ska inte få dömas ut för brott som någon begått innan 18 års ålder, men brott som begåtts före 18 års ålder ska kunna beaktas om gärningspersonen återfaller i brottslighet som kan föranleda säkerhetsstraff. Malmö stad har tidigare yttrat sig över betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga

(SOU 2023:44), STK-2023-1279, och vill framhålla vikten av att barn och unga får en adekvat behandling ämnad att återföra de som döms till fängelse till en fungerande tillvaro i samhället. Mot bakgrund av vad forskningen visar är det tydligt att barn och unga är påverkbara i högre utsträckning än äldre individer. Av det skälet är det av största vikt att det ställs höga krav på verkställigheten så att innehållet anpassas efter de individuella behoven hos barn och unga.

10 och 21 Villkorlig frigivning och prøvotid

Stadskontoret anser att möjligheten till villkorlig frigivning medför möjligheter att bättre kunna förbereda individer som har avtjänat ett fängelsestraff till en återgång till samhället och ställer sig bakom utredningens förslag till skärpande åtgärder som beskrivs i avsnitt 10.

Utredningen har även fått i uppdrag att lämna ett förslag som innebär att villkorlig frigivning endast beviljas om det finns särskilda skäl, och i så fall som tidigast efter att tre fjärdedelar av strafftiden har avtjänats, se avsnitt 21. Utredningen ställer sig inte bakom förslaget. Skälen till det är dels att det skulle medföra allvarliga konsekvenser för lagöverträdare under 18 år, vilket beskrivs närmare i avsnitt 24, dels för att det skulle medföra högre kostnader. I enlighet med vad som framförs i utredningen om riskerna för att barn och unga drabbas särskilt hårt av ändrade regler om villkorlig frigivning anser stadskontoret att det av synnerlig vikt att förslaget inte genomförs.

11 Återfall i brott - En skärpt återfallsreglering

Stadskontoret instämmer i utredningens bedömning att införa en skärpning som innebär att fler brott ska kunna påverka påföljden vid återfall i brott eftersom det kan antas ha en avhållande effekt på brottsligheten.

14 Avtjänande av fängelsestraff med elektronisk övervakning

Stadskontoret ser positivt på förslaget till ett alternativ till verkställighet av fängelsestraff i anstalt i form av elektronisk övervakning i ett kontrollerat boende som drivs av Kriminalvården och där den enskilde åläggs att delta i behandling samt förvärvsarbete, utbildning eller annan sysselsättning. Kontrollmekanismerna i kombination med riktade stödåtgärder kan inte bedömas fullt ut förrän de har prövats, men de förefaller vara ändamålsenliga för en återgång till samhället.

15 Kriminalisering av rymningar

Utredningen anser att effekterna av en kriminalisering bedöms vara ringa och att de därför inte motiverar en sådan. I enlighet med vad utredningen föreslår anser stadskontoret att utredningen har redogjort för att det är möjligt att uppnå den

önskvärda beteendeförändringen på ett mindre ingripande sätt, särskilt vad avser rymningar och avvikelser från anstalt där flera sanktioner finns att tillgå.

16 Konsekvenser

Förslaget att alla som döms till tidsbestämda straff ska omfattas av systemet med villkorlig frigivning innebär enligt vad stadskontoret erfar att det sannolikt kommer att uppstå ökade kostnader även för kommunerna i samband med utslussning till samhället. Socialtjänsten är en viktig aktör och kommunerna bör även kompenseras av staten i enlighet med självkostnadsprincipen.

Stadskontoret instämmer i utredningens bedömning att förslagen om en presumtion för övervakning samt förlängd övervakning, liksom möjligheten att meddela vistelseföreskrift i syfte att skydda målsäganden kan i viss mån bidra till att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. På så sätt kan förslagen också inverka positivt på jämställdheten.

Mot bakgrund av de parallella lagstiftningsförslag som rör barn och unga vill stadskontoret lyfta fram riskerna för att det kan leda till allvarliga konsekvenser för barn och unga om och möjligheten till villkorlig frigivning begränsas till att endast beviljas om det finns särskilda skäl, och i så fall som tidigast efter att tre fjärdedelar av strafftiden har avtjänats. Detta i synnerhet eftersom förslaget att ungdomsvård ersätts med fängelsestraff ligger för handen (jfr betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga, SOU 2023:44).

För att förslagen ska kunna vara i överensstämmelse med barnets bästa anser stadskontoret att det tydligt behöver lyftas fram att verkställigheten av frihetsberövande straff för barn och unga som innebär inlåsning alltid ska vara förenade med en individuell, ändamålsenlig plan för behandling och anpassning till ett samhällsliv.

Stadskontoret förordar att kommunstyrelsen ställer sig bakom innehållet i tjänsteskrivelsen.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör
Agnes Wemme Nämndsekreterare